

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 662/2024-6

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Námestovo v konaniach vedených pod sp. zn. 6T/147/2018 a sp. zn. 6T/98/2014 takto

rozhodol:

1. Ústavnú sťažnosť **odmieta**.
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v označených konaniach. Zároveň sťažovateľ požiadal o ustanovenie právneho zástupcu, a to z dôvodu svojich majetkových pomerov (bližšie nešpecifikovaných, pozn.).

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v trestnej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 6T/147/2018 bol rozsudkom z 9. marca 2022 uznaný vinným z obzvlášť závažného zločinu úverového podvodu a bol mu uložený súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov. Sťažovateľ proti rozsudku okresného súdu v časti výroku o treste podal odvolanie. O odvolaní sťažovateľa rozhodol Krajský súd v Žiline uznesením sp. zn. 2To/64/2022 zo 17. mája 2023 tak, že rozsudok okresného súdu v časti výroku o treste zrušil a vec mu vrátil, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

3. Sťažovateľ v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 6T/147/2018 namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa ústavy a práva

na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa dohovoru. Trestné konanie vedené proti jeho osobe trvá takmer 8 rokov, a to napriek tomu, že už v prípravnom konaní a potom tiež pred súdom v roku 2019 svoju vinu v plnom rozsahu priznal. Toto konanie sa stále predlžuje, pričom sťažovateľ svojím správaním k predĺženiu konania neprispel. Tiež namieta, že okresný súd jeho trestnú vec neposudzuje podľa novely zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“).

4. V trestnej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 6T/98/2014 bol sťažovateľ rozsudkom z 24. novembra 2016 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3To/31/2017 z 8. júna 2017 uznaný vinným z pokračujúceho zločinu podvodu, úverového podvodu, krádeže a prečinu neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty. Bol mu uložený súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov. Toto konanie bolo právoplatne skončené.

5. Na verejnom zasadnutí 11. septembra 2024, na ktorom sa z dôvodu zmeny zákona rozhodovalo o zániku trestnosti a primeranom treste podľa § 405b zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) v spojení s § 84 Trestného zákona, okresný súd rozhodol rozsudkom tak, že zrušil svoj rozsudok z 24. novembra 2016 len vo výroku o treste za skutky uvedené v bodoch 1 až 9 a sťažovateľovi uložil súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov. Právny zástupca sťažovateľa na verejnom zasadnutí zahlásil odvolanie proti rozsudku, a to vo výroku o treste.

6. Sťažovateľ v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 6T/98/2014 namieta, že okresný súd nerešpektoval ustanovenie § 405b ods. 1 druhej vety Trestného poriadku a „*vyniesol ten istý rozsudok*“ s tou istou výškou súhrnného trestu. Nerešpektovaním zákona okresný súd porušil právo sťažovateľa (bližšie neuvedené, pozn.)

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje zákonom ustanovené náležitosti a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť sťažovateľa je potrebné odmietnuť ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, ktorý je neprípustný.

10. Podľa § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania je neprípustný, ak to ustanovuje zákon o ústavnom súde v § 132 ods. 2 alebo § 142 ods. 2.

11. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

12. Podľa § 10 ods. 10 druhej vety Trestného poriadku v konaní pred súdom je stranou aj ten, proti komu sa vedie trestné konanie, t. j. obžalovaný. Podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku ak je dôvodný predpoklad, že došlo k priet'ahom v príprave prejednávania veci súdom, v určení termínu konania a rozhodnutia alebo k priet'ahom vo vyhotovovaní súdneho rozhodnutia, ktorákoľvek zo strán môže podať prostredníctvom tohto súdu sťažnosť pre nečinnosť na nadriadený súd, aby určil primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu; ak sa nepostupuje podľa odseku 4, súd musí bez meškania túto sťažnosť pre nečinnosť zaslať spolu so spisom a svojím stanoviskom a so stanoviskom predsedu súdu nadriadenému súdu.

13. Ústavný súd už opakovane judikoval, že sťažnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku možno považovať v zmysle § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde za účinný právny prostriedok, ktorý zákon sťažovateľom na ochranu ich základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorého použitie sú sťažovatelia oprávnení podľa osobitného predpisu – Trestného poriadku (IV. ÚS 113/2012, II. ÚS 531/2017, III. ÚS 263/2021, I. ÚS 264/2022, II. ÚS 513/2022). Obdobný názor vo vzťahu k porovnateľnej právnej úprave § 91 rakúskeho Gerichtsorganisationsgesetz (zákon o organizácii súdov) zaujal aj Európsky súd pre ľudské práva (pozri rozsudok vo veci Holzinger proti Rakúsku z 30. 1. 2001, sťažnosť č. 23459/94, bod 16 a nasl.).

14. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti konštatuje, že sťažovateľ v rámci nej netvrdil, o to menej preukázal vyčerpanie tohto právneho prostriedku na ochranu svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

15. Vzhľadom na to, že sťažovateľ nevyužil právny prostriedok ochrany svojich práv, ktorý mu osobitný predpis (Trestný poriadok) účinne poskytuje a na ktorého použitie je oprávnený, bolo potrebné jeho ústavnú sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní odmietnuť ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

16. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietanú nezákonnú aplikáciu príslušných ustanovení Trestného zákona a Trestného poriadku zo strany okresného súdu a v súvislosti s tým porušenie základného práva na súdnu ochranu (bod 6 tohto uznesenia, pozn.), ústavný súd k tomu ďalej uvádza.

17. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v trestnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019, III. ÚS 160/2023).

18. Trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 197/08, I. ÚS 314/09). Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

19. Sťažovateľ namieta nerešpektovanie novely Trestného zákona zo strany okresného súdu. V oboch označených konaniach nebolo v čase podania ústavnej sťažnosti právoplatne rozhodnuté. Sťažovateľ má možnosť brániť svoje práva využitím riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov. Právomoc súdov jednotlivých stupňov predchádza právomoci ústavného súdu s výnimkami odňatia osobnej slobody väzbou, prípadne generálneho majetkovo-invazívneho opatrenia (zaistenie majetku obvineného), resp. prieskumu porušenia základných práv rozhodnutiami a opatreniami v trestnom konaní proti osobám, ktoré nie sú v tomto konaní obvinenými. Ústavný súd v trestnom konaní nenahrádza procesné postavenie prokurátora, sudcu pre prípravné konanie ani všeobecného súdu v trestnoprocесnej inštančnej postupnosti rozhodovania súdov (m. m. IV. ÚS 80/2022, IV. ÚS 212/2022, III. ÚS 154/2024).

20. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel ústavný súd k záveru, že nie je daný dôvod, aby v danej fáze vstupoval do prebiehajúcich trestných konaní vo veci sťažovateľa a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc všeobecných súdov. Ústavný súd pripomína, že nevyužitie uvedených možností ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

21. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

22. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade u sťažovateľa nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia ústavným súdom je totiž zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Keďže nebol splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. decembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu